

BÁCSKA.

MEGYEI KÖZÉRDEKŰ POLITIKAI KÖZLÖNY.

ELŐFIZETÉSI ÁR:
 Egész évre . . . 12 kor. Negyedévre . . . 3 kor.
 Félévre . . . 6 kor. Egyes szám ára 20 fillér.

Felelős szerkesztő:
BITTERMANN SÁNDOR.

Kiadótulajdonos:
BITTERMANN NÁNDOR.

Hirdetéseket és nyiltéri közleményeket
 a kiadóhivatal vesz fel és azok előre fizetendők.
MEGJELEN MINDEN KEDDEN ES PENTEKEN.

Társadalmi és ifjusági egyesületeink meg az alkohol.

Irtta: **FARKAS FERENC.**

A jelszó „Egyesülni, együtt, közös erővel kivívni azt, mit egyenként nem lehet“, régi igazság. A mai kor gyermekei ezt az igazságot mint sajátjukat szeretik feltüntetni; pedig hát régen tudták ezt már az előttünk élő emberek. Hogy ne tévedjek idegen határba, — már az a dicső hét vezér közös edénybecsepegtették vérüket és a hagyományok szerint ittak is belőle; de nem azért, hogy egymást öntudatlan állapotba keressék, hanem azért, mert egy magasztos eszme, előttünk szinte megfoghatatlan erővel vezette őket az egyesülésre. Pedig tudvalevő dolog, hogy köztük egy sem vala tudományosan képzett akadémikus, sem jogász, sem bölcsész, sem paedagogus és alkottak olyant, amit századok forrongása, ezernyi ellenség támadása, napjainkig húzódozó zsarnokság zaklató hatalma nem tudott megsemmisíteni — alkották a magyar nemzeti államot.

A mai egyesületek legtöbbje csak a felvett titulusig halad. A címtáblára kiirt jelszavak mögött sajnós, sokszor rejlik a ma már annyira meghonosodott „konkurrencia“ minden nemes törekvést csirájában elfojtó hatalma.

Hiszen gyönyörű volna, ha ezen magyarul versengést jelentő kifejezés a minél szebb, tökéletesebb iránt való törekvést jelentené, ha a háttérben nem volna valami, amit nem igen merünk szellőztetni. Szelid kifejezéssel: a jól sikerült mulatságok! Istenem! Mennyi érdek fűződik egy ilyen mulatsághoz. A fő motívum pedig, hogy minél több *szeszfogyasztással* járjon. Hogy ennek mi a következménye, azt mindenki tudja.

A sok jelszó között a legtöbbször hangoztatott, az a bizonyos „borban van az igazság“ tapasztalat szerint igen gyakran beválik; de sajnós formában.

Ki ne tudná, hogy az a szörnyen óhajtott borbéli igazság rendesen az embereknek másik, ismeretlen formáját mutatja. És hányszor esik meg, hogy az erkölcsileg fegyelmezett, társadalmi éريتkezésében szelid modoru, általában kedves egyén az alkoholnak igazságkiválasztó ereje folytán olyan megkeveredett alak lesz, hogy undorodva fordulunk el tőle. A másik tör, zúz, olyan szavakat ereszt ki ajkán, amelyeket normális állapotában világért ki

nem mondana. Hát ez némi tekintetben igazságnak nevezhető tán azért, mert a műveltség folytán finomult embert eredeti, nyers, vad alakjában mutatja be; de ki vágyik ilyen igazságokra?

Nem, kérem, ezek nem igazságok, és legkevésbé valók olyan falak közé, ahol egy vagy más nemesebb cél elérése céljából irtuk ki a firmát. Erre azt gondolhatja valaki, hogy e sorok írója most rögtön átkot mond az összes vendéglőkre, a szőlők kiirtását és a teljes alkoholelles világ beállítását fogja indítványozni. Szó sincs róla! Ehhez ma még társadalmi életünk mostani beosztása nem érett meg, maga az eszme pedig, dacára magasztos voltának, nincs annyira megvitatta, hogy gyenge tollammal harcra szállhatnék akár mellette, akár ellene.

E sorok célja csupán az volna, hogy társadalmi egyesületeink ne legyenek korcsával összekötve, sőt az igazán ideális helyzet az volna, hogy ilyen helyiségben semmiféle szesz mérése ne engedtetnék meg. Lennének az ilyen helyek tisztán és kizárólag azon cél szolgálatának szentelve, melyért alapítottak. Áll ez különösen olyan egyesületekre, ahol ifju emberek, tapasztalatlan, anyagilag szerény viszonyok között élő egyének alkotják az egyesületet. Itt nemcsak erkölcsileg, de anyagilag is lassu méreg a szesz mérés. Vagy az az iparossegéd, aki az ő „legényegyletében“ ellátogat, hányszorosan fizeti meg tagdíját, ha csak minden alkalommal kevesebb mennyiségű italt fogyaszt is. Hát az év minden szakában rendeztetni szokott farsangi, szüreti, meg a jó ég tudja, hirtelen miféle mulatságok, műkedvelői előadások, ezek próbái hány decit kívánnak egész éven át?

Isten mentsen, hogy a társadalmi érintkezés nemesebb formáit kritizáljam. Ez szükséges, hasznos és a kellő határok között és helyes formában léleknemesítő s valamely város vagy község műveltségi fokmérője. De hogy ilyen nemesebb célok elérése csak alapos kvaterkázás és spricerezés mellett lehetséges, azt nem látom bebizonyítva.

Azt azonban láttam a közelmúltban, hogy igenis lehet társaskört alakítani alkohol nélkül, lehet a tagokat összetartani, komoly működést kifejteni, sőt érdeklődést kelteni az összejövetel iránt egyetlen pohárkocintás nélkül.

Nem tudom másutt, hogy van; de így van ez a bezdáni gazdakörben. Ott

seminiféle ital a friss vizen kívül nem kapható és mégis a körnek tulnyomó részben földmivelő és gazda tagjai óra hosszáig feszült érdeklődéssel hallgatnak végig egy-egy értekezést, felolvasást. Örömmel látogatnak oda.

No, már most mi történik, ha valaki mégis megkiván egy pohár bor mellett való beszélgetést? Hát elmegy oda, ahol ez kapható, a hol a helyiség ezen célra szolgál. Ugyan kinek volna ez ellen kifogása? Egy mértékletes és tisztességes társaságban, jó barátok között töltött kedélyes mulatság ép oly szükséges, mint a szellemi művelődés, mint a komoly munka. Ám ne legyen az ott, a hova nem való! Ne legyen a tag mint egy szelid nyomás alatt, hogy ha köri helyiségébe lép, innia kell, ha van miből, ha nincs.

Irtam pedig mindezeket nem azért, mintha azt hinném, hogy most rögtön minden egyesület meg fogja változtatni helyiségeit — dehogyan.

Ezt nem is gondoltam; de hiszem azt, hogy ha az ilyen és ehhez hasonló nyilvános indítványok felett komolyan gondolkoznak azok, a kiket illet, tán az ujabban alakítandó egyesületeknél arra fognak törekedni, hogy az csakis eredeti célját szolgálja. A legkisebb siker is bő jutalom lesz a cél érdekében!

Az egészséges lakás.

A szoba levegőjét a szellőztetéssel tisztítjuk, de ahány ház, annyi szokás van a szellőztetésben is. És igen sok helyütt nem a megfelelő módját gyakorolják a szellőztetésnek.

Majdnem állandóan tisztátalan a szoba levegője. Tisztátalanná teszik első sorban maguk az emberek, kiknek életműködésük, főképpen a tüdejük és a bőrük funkciója következtében a szoba levegőjének szénsavtartalma rövid idő alatt a rendesnél százszorta nagyobb lesz, oxigénje pedig egy ötödrésszel megkevesebbedik. Ugyancsak ezen életfunkciók következtében a levegő páratartalma is nagyobb lesz és némely tudósok nézete szerint, egy fölötté mérges anyag, melyet ők anthropotoxinnak neveznek, keveredik a levegőhöz. Tisztátalanná teszi továbbá a szoba levegőjét az égő gyertya és lámpa, mely csak úgy fogyasztja az oxigént és szaporítja a szénsavat, mint az ember lélekezésével és bőrpárolgásával. A nedves falakban és padlóban végbemenő rothadási és erjedési folyamatoknak termékei

különbéle rossz szagu, ártalmas gázok, melyek szintén hozzákeverődnek a szoba levegőjéhez és megrontják azt.

A lakás levegője tehát állandóan tele van különféle gázokkal, porral és baktériumokkal. Csak az ablak és ajtó egyidejű nyitvatartása által okozott légvonat képes a lakás levegőjét kellő módon megtisztítani és fölfrissíteni. Aki érzékeny a légvonat iránt, hagyja ott szellőztetésekor a szobát, de a lakás romlott levegőjének megtisztításához mulhatatlanul szükséges a légvonat mesterséges előidézése. A legcélszerűbb a szellőzésnek ezt a módját minden reggel és este végezni.

A szoba temperaturája egyébként nem annyira a levegő, mint inkább a szobafalak hőmérsékétől függ. Nyáron a szoba falai olyanok, mint a kemence falai, egész nap gyűjtik magukba a meleget, éjjel aztán, mikor a levegő hűvösebb, kisugározzák a bennük felhalmozott meleget. A falak nagy melegben ötven-hatvan fokra is fölmelegednek s ennek a rengeteg hőnek a nagy része megy át éjjel a szoba levegőjébe, mely ennél fogva természetesen igen fölmelegszik és melegebb lesz, mint volt nappal. A dél felé néző falakat körülbelül tizenkét órán át égetik a nap tüzes sugarai, reggeli hattól esti hatig, a kelet felé fekvő falak hat órán át vannak kitéve a napnak, még pedig reggeli hat órától délig, a nyugati falakra déltől este hatig süt a nap. Pontosan megvizsgálták, hogy ezek a falak aztán mennyire melegszenek föl s úgy találták, hogy az észak felé fekvő fal állandóan ugyanazt a hőmérsékletet mutatja, amilyen a külső levegőé. A déli fal belső része már egypár fokkal melegebb volt, különösen este hat órakor, még melegebb lett a keleti fal és a legmelegebbnek mutatkozott a nyugati fal.

A nyugati fal épp abban az időben sugározza ki a meleget a szoba levegőjébe, amikor az ember alszik, vagyis jobban mondva, aludni akarna, ha a fullasztó melegtől aludni egyáltalán lehetne. Ezért úgy kell berendezni a dolgot, hogy a hálószoba észak- vagy delfelé fekvődjék, akkor sokkal kevésbé érzi az ember a meleg kellemetlen hatását.

A dohos, penészes szagot egyébként a szobából a következőképp lehet kiűzni: A padlóra elhelyeznek egy pléh-edényt izzó szénnel. Erre ráhíntenek néhány kávéskanálnyi frissen őrölt kávé. Ekkor becsuknak ajtót-ablakot s így hagyják a szobát negyedórán át. Azután kinyitnak ajtót-ablakot és nyitva hagyják addig, míg a szén gőz a szobából teljesen eltűnt. Így alaposabban tisztítható meg a szoba levegője, mint illatos szerekkel. Ezek csak elfedik a rossz szagot, de nem űzik ki a szobából.

Troubadour estély.

Az 1910. évi január hó 8-án a vármegye palota dísztermében s az ennek melletthelyiségeül szolgáló — jelenleg lakónéklüli — főispáni lakosztályban rendezendő estély iránt, már most meggyeszerzte nagy az érdeklődés. Az előjelekből ítélve ez az estély — mint a múlt évben is — az idej farsang leg-

sikerültebb mulatsága lesz, nemcsak a zombori, hanem az egész vármegye intelligenciájának.

A napokban küldötte szét a rendező bizottság az izlésesen kiállított meghívókat s a közönség érdeklődése máris nagyfokú, mert amint a buzgólkodó s a mulatságok rendezésében megedzett rendezőségétől értesülünk, a vármegye és Zombor város notabilitásai közül jegyüket is számosan megváltották nagyobb összeggel.

A mulatságot Dankó Lajos dr. Zátonyi Dezsőnek a múlt évi estély alkalmára irt Troubadour-csárdásával fogja megnyitni s hogy az idej estélynek is meglegyen a maga zenei ujdonsága, Tomcsányi Aladár, a neves zenész s a Troubadouroknak egyik leglelkesebb tagja egy bájos zenéjű keringőt komponált a Troubadouroknak ajánlva „A troubadour álma” címmel.

A rendezőség bár a lehető legnagyobb körültekintéssel igyekszik a rendezéssel járó dolgokat intézni, ennek dacára a meghívó összeállításánál az a sajnálatos tévedés történt, hogy a leánybizottságból a pártoló tagok közül Heller Olga, Irén és Margit, valamint Khloyber Lyli, Predragovics Lincsi és Purmann Aranka nevei kimaradtak. Ezen tévedésért a troubadourok nevezett urleányok elnézését ez uton is kéri.

Végül felkéri a rendezőség az érdeklődőket, akiknek a meghívó netalán nem kézbesített volna s arra igényt tartanak, sziveskedjenek úgy ez irányban, mind pedig a belépő, de különösen pedig a karzatjegyek megváltása iránt az egyesület háznagyához Karsay Elemérhez (Zombor, vármegye palota földszint 33—34.) fordulni.

Előfizetési felhívás

„BÁCSKA”

XXXIII. évtolyamára

Előfizetési feltételek:

Helyben házhoz hordva, vagy vidékre postán küldve:

Egész évre	12 korona.
Fél évre	6 korona.
Negyedévre	3 korona.

Néptanítók számára:

Egész évre	8 korona.
Fél évre	4 korona.
Negyedévre	2 korona.

Előfizetési pénzek **Bittermann Nándor és fia** könyv- és könyomdájába küldendők.

H I R E K.

Szomorú hírek Bácskertesről.

— Saját tudósítónktól —

November 1-e óta pusztit községünkben a differia. December 15-ig bezárólag meghalt 6—12 éves iskolás 8, 12—15 éves iskolás 7, 1—5 éves gyermekek 14. Összesen tehát 29-en. 6—8 házon hirdeti a veres plakát, hogy még sokan fekszenek e betegségben. (A veres plakátok kiragasztását december 13-án, tehát 6 hétre rendelte el az előljáróság.) Az iskolákból naponként hiányzik 40—50 tanuló, kik vagy betegek, vagy pedig házuknál van beteg.

Szomorú emlék marad a bácskerteszi szülőknek az idej évről.

Van olyan ház, ahol a gyermekek mind meghaltak e pusztító betegségben.

A közlegő szeretet és öröm estéje sok helyen a bánat estéje lesz. A szeretet fájának gyertyalángja sok helyen az elköltözött lelkiüdvéért fog lobogni. Sok helyen keresni fogja a testvért a testvér, de hiába, nem oszthatja meg véle a kis Jézus ajándékát! Kifáradt a sirásó is, mert 6 hét alatt közel 40 sirt ásott meg, mig ezelőtti években egész éven át csak 60—70-et.

Amint e szomorú sorokat írom, ismét 3 kis halottra szólnak a haraugok.

Kinevezés. A pénzügyminiszter Rónai Antal topolyai adóhivatali díjtalan gyakornokot díjas gyakornokká nevezte ki.

Kinevezés. A pénzügyminiszter Keresztesi János zentai adóhivatali segédat adóhivatali ellenőrré nevezte ki.

Kinevezés. Szabó József ujvidéki kir. törvényszéki jegyző a dárdai kir. járásbírószághoz albiróvá neveztetett ki.

Athelyezés. A kereskedelemügyi miniszter Liebhart István kisipari segédfelügyelőt hason minőségben a szabadkai kir. ker. iparfelügyelőséghez helyezte át.

Athelyezés. A kultuszminiszter Korbai Krisztina óverbázi állami óvónőt a bácsujfalusi állami óvodához helyezte át.

Ref. istentisztelet. A zombori ref. gyülekezet folyó évi december hó 26-án, Karácsony második napján, d. e. 10 órakor az ág. ev. imaházban urvacsora-osztással egybekötött istentiszteletet tart. — Arany Gusztáv lelkész, Kozma László főgondnok.

Jótekonyság. Az emberbaráti szeretet nemes célját szolgáló zombori Napközi Otthon Egyesületet, mely városunkban immár egy évtized óta szép sikerrel működik, a közelmúlt napokban igen kellemes meglepetés érte. A jótekonyságaról ismert és közszerepetben álló néhai Falcione Lőrinc elhalálása alkalmából ugyanis az egyesület Antal-utcai háza dr. Falcione Nándorné urasszony személyében új tulajdonost nyert. Az egyesület küldöttsége Bertolinó Sándorné elnöknő vezetése alatt a napokban tisztelgett az új tulajdonosnál, aki a jótekonny egyesület iránt érzett meleg szeretetének igen nemes és lélekemelő bizonyítékát adta a küldöttségnek azzal, hogy az egyesület helyiségeül szolgáló Antal-utcai házat díjmentesen az egyesület céljaira engedte át. Dr. Falcione Nándorné urasszony ezen nemes adományát városunk közönsége és a szegény gyermekek nevében köszönettel fogadja az egyesület vezetősége.

Felolvasás. A zombori szociáldemokrata pártszervezet karácsony mindkét napján délelőtt 9-től 11-ig és délután 3-tól 5-ig tudományos fölolvastást tart a Munkásotthonban (Jókai-tér), melyre ez uton meghívja Zombor város közönségét. Előadó: T a r c z a i Lajos Budapestről. Az előadások ingyenesek és mindenkinek szólnak.

Esküvő. Tholt István mérnök és vállalkozó folyó hó 21-én tartja esküvőjét a zombori róm. kath. templomban Gehring Lenkével, Gehring Ede máv. főmérnök leányával.

Zenta város népháza. A m. kir. földművelésügyi miniszter leiratot intézett Zenta város tanácsához, mely szerint a munkásház telepen létesített utcák és terek vételára fejében hajlandó harmincezer koronát utalványozni, illetve az országos gazdasági munkásház építési alap terhére ily összegű államsegélyt engedélyezni, ha a város tanácsa a munkástelepen népházat létesít, melyben helyet talál a népkönyvtár, olvasó és előadóterem, gazdasági munkás- és cseléd segélypénztár, a munkásközvetítő hivatal, munkások fogyasztási, értékesítő- és hitelszövetkezete, gazdasági háziipari foglalkoztató mihely.

Figyelmes városi bizottsági tag, előzőleg főkapitány. Az egyik városi mérleg eddigelé a zöltségpiacnál állott. Többen említették, hogy a baromfi- és a tejpiacra sokkal gyakrabban használják a mérleget. Alighogy értesült városunk derék főkapitánya erről a körülményről, meggyőződést szerzett a kívánság helyes voltáról és azonnal intézkedett, hogy a mérleg mostani helyére kerüljön. Az eladó és vevő közönség nevében köszönetet mondunk az uraknak.

A bajai milliós per. Csütörtökön délelőtt hirdették ki a Kuria ítéletét a bajai milliós főnyeremény ügyében. A kuria az összes bejelentett semmisségi panaszokat elutasította s így a szegedi tábla ítélete — mely Wagner Sándort a csalás és magánkirathamítás büntetésében bűnösnek mondotta ki és két és fél évi fegyházra ítélte, Prigly Károlyt pedig felmentette, — jogerőssé vált.

Táncestély. A zombori ösztönmunkásság folyó hó 25-én a „Pokol” vendéglő emeleti termeiben műkedvelői előadással egybekötött táncestélyt rendez.

Karácsonyi ajándék a városoknak. A 2 millió felosztása már csak napok kérdése, legalább erre vall az a lázas tevékenység, ami a belügyminisztérium városi ügyosztályában tapasztalható. Ugy értesültünk, hogy az utalványozó rendelet már el is készült s az néhány nap múlva, de az ünnepek előtt okvetlen publikálva lesz. Végre tehát amit sokáig huztak-vontak a nagy emberek, azt végre meghozza a kis Jézuska.

Megyénk állatállománya. Vármegyénk ez évi állatállományáról közölt adatokból adjuk a következőket: szarvasmarha van összesen 6 millió 239.864, előző évihez képest apadt a létszám 206.613 darabbal; ló találtatott 1 millió 876.018, szaporulat 16432 drb; szamar volt 17900; sertés 4 millió 790.379, fogyott fél millióval; juh találtatott 7 millió 356.565, fogyott fél millióval; kecske 263.535. — Ennek a hatalmas mennyiségű állatállománynak 175.211 hold legelő áll rendelkezésére.

Magyar cimere a vasúti kocsikon. A kereskedelmi minisztérium már régebben elrendelte, hogy a Máv. összes kocsijaira fessék rá a magyar cimert. A cimerrrel ellátott kocsik a napokban kerültek először forgalomba és a pályaudvarokon általános feltűnést keltettek. A cimere piros-zöld színű fehér mezőben és igen jól fest a kocsikon. Ilyen cimerezett vasúti kocsik vannak a német, olasz és orosz vasutak összes vonalain.

Szelencsei janicsárok. A város rémséges szelencsei kerületében a nemrégiben kissé elfojtott basáskodás ismét kezdetét veszi. A vérszomjas janicsárok valóságos táborba gyülekezve éjjeleken át keresve-keresik az alkalmat arra, hogy fegyvereiket összecseréltessék. Ha szerintük kedvező alkalom nem kínálkozik arra, hogy idegennel kiköthessenek, akkor a janicsárok önmaguk közt, két részre oszolván egymás ellen intéznek támadást. Így történt, hogy folyó hó 18-iki szombat esti kalandjuk szörnyű veredéssel és kegyetlen halállal végződött. Csapdaries Tósa és Janyatov Sána, nemkülönben mindkettőnek öcsese a tábor egyik vezérével, Lázits Gyuróval hevesen összeszólkáltak, mire Csapdaries Tósa kést rántva Lázicsnak támadt és néhány szurást ejtett rajta. Ezt látva Janyatov Sána — hogy ő is kivegye oroszlanrészét a küzdelemből — a már súlyosan sebesültnek észre fent késével néhány kegyelemadóást adott. A szurások Lázics Gyurót a nyakacsigolyáján oly szerencsétlenül érték, hogy pár órai rövid szenvedés után meghalt. A tettesek állítólag másnap jelentkeztek a kir. ügyészségnél. Ezen megdöbbentő események is fényesen bizonyítják a személybiztonság gyöngeségét és a csendőrségi intézménynek mielőbbi behozatalának égető szükségét, mely egyedül volna hivatva ezen folytonos basáskodásnak véget vetni.

Műkedvelői előadás. A kossuthfalvai műkedvelői társulat folyó hó 26-án táncvígalmmal egybekötött műkedvelői előadást rendez.

Talált tárgyak. A zombori rendőrkapitányság közli, hogy a következő talált tárgyakat vette őrizet alá: egy drb arany fülbevaló, egy drb gyékény ponyva, egy drb vékony száraz szilfa, egy drb gazdátlan liba, egy agár kutya. Az igazolt jogos tulajdonosok jelentkezzenek a rendőrkapitányságnál.

Eltűnt. Vuity Péter bajszentistváni 72 éves jómódu gazda a múlt napokban lakásáról eltűnt s azóta hollétéről mitsem tudnak. Hozzá tartozói attól tartanak, hogy elméje megzavarodott s öngyilkosságot követett.

A belügyminiszter a magyar háziiparért. A belügyminiszter körrendeletet intézett valamennyi törvényhatósághoz szőnyegek, függönyök, terítők és hasonló berendezési cikkek beszerzésénél követendő eljárás tárgyában. A körrendelet kifejti, hogy a magyar háziipar szőnyegek, függönyök, terítők s több hasonló berendezési cikk tekintetében számos olyan gyártmányt állít elő, amelyek amellet, hogy minőség dolgában bármely más gyártmánnyal kiállják a versenyt, a középületek oly helyiségeinek, melyeket némi díszszel rendeznek be, bizonyos nemzeti jelleggel kölesönözhetnek. Arra való tekintettel, hogy ezen a réven a fonalos magyar háziiparnak alkalom szerezzék az értékesítésre, a belügyminiszter a közszállítási szabályrendelet 8. §-ának 11. pontja alapján felhívja a törvényhatóságokat, hogy a jövőben eszközendő új építkezéseknél minden oly esetben, midőn egyes helyiségeket bizonyos díszszel kívánunk ellátni, az Országos Magyar Háziipari Szövetséget is ajánlattételre szólítsák fel.

A diák-gyorsírók nagygyűlése Budapesten. Magyarország egyetemének, fő- és középiskoláinak gyorsíró diákjait magában foglaló szervezet, az Országos Diák Gyorsíró Szövetség december hónap 23-án tartja nagygyűlését Budapesten a régi országház nagytermében. A vezetőség most állítja össze a nagygyűlés programját, amelynek egyik kiemelkedő pontja lesz a száz koronás díjért lefolytatandó írásverseny. Lakásról és ellátásról a jelentkezés sorrendjében gondoskodnak. Jelentkezések az elnökség címére (Budapest, IV., Központi Egyetem) küldendők, hol egyúttal felvilágosítással is szolgálnak. Kedvezményes vasúti jegyek 50 fillér beküldése ellenében az Országos Magyar Gyorsíró Egyesületnél (Országház) kaphatók.

A kétszívű ember. Fábian Péter újvidéki asztaloslegény még a régi jó időből való szokás szerint vándoruttra kelt, hogy ösmereteit gyarapítsa. Vándorútjában Szegedre is eljutott és úgy találta, hogy itt alapos és bő tapasztalatok szerzésére tágas tér kínálkozik, különösen ami a — szívügyeket illeti. Így történt, hogy egy napon és egyszerre két leányba lett szerelmes. Az egyik, a szőke Tóth Mari, másik, a barna Kovács Anna, mindketten cselédleányok voltak és mi tagadás benne, mindketten főkötő alá vágytak. Fábian Péter gondolt merészet és nagyot és ama bizonyos derült májusi vasárnap délelőttjén előbb megkérte a Tóth Mari kezét és az ettől kapott karikagyűrűt még aznap délután ömlengő szerelmes szavak kíséretében felhuzta egy másik konyhában a Kovács Anna izmos ujjára, pár nap múlva pedig sürgős hazautazás címén mindkét menyasszonyától jelentékeny pénzüsségeket és ékszereket esalt ki és kettős vőlegényi szerepében távozott Szegedről Újvidékre, ahol tovább folytatta a vándorútján tapasztaltakat. A megcsalt menyasszonyok panaszára a szegedi járásbírósg Fábian Pétert kétrédbeli családja miatt ösztönbüntetésül hat hónapi fegyházra ítélte.

Gyilkosság. Véres gyilkosság esetről kapunk hírt monostori tudósítónktól. Két legény valami lényegtelen, csekély dologból kifolyólag összeveszett. A szóváltásból tetlegesség lett és Papp János felkapott egy dorongot, azzal háromszor fejbe sújtotta Horváth Pétert, úgy hogy annak feje szétloccsant és a helyszínen meghalt. A gyilkos legényt letartóztatták.

Garázda katonák. Újvidékről írják: Nagy veredékes színhelye volt vasárnapról hétfőre virradó éjjel a Teve szálloda ivóhelyisége, hol négy cs. és kir. 6. gyalog-

ezredbeli katona minden ok nélkül oldalfegyverrel kötött bele az ott békességben idogáló polgárokba. Hogy nagyobb vérengzés nem történt, az idejében megérkezett kettős rendőrség akadályozta meg, melynek érkezése a hős hadfiak oldalfegyvert, sapkát hátrahagyva futásban kerestek menedéket.

Zongoratulajdonosoknak szíves tudomására hozzuk, hogy Herczenberger Matild zongoratanárnő meghívására Fink Leó, a híres Keresztély-féle fővárosi zongoragyár hangverseny hangolója városunkba érkezett és itten, valamint a környéken is egyes hangolásokat 6 koronájával végez. Javításokat külön alku szerint. Lakása: Kigyó-tér 1., a színházzal szemben.

S Z I N É S Z A R T.

Heti műsor:

Kedd: **Szerelmi keringő.**
Szerda: **Tajfun.**
Csütörtök: **Tanítónő.**
Pénteken nincs előadás.
Szombat: **Vig özvegy.**
Vasárnap: **Tilos a osók.**
Hétfő: **Tajfun.**

*

Csütörtök, december 16.

Sabinnők elrablása. A nevető idegek elernyedésének megállítására előadott bohózat minden évben megteszi hatását. Ma is sokat neveltünk Polgár Károly Rettégi Fridolinján. Turai, Niczkyné, Hevesi Mariska és Guszti szokottan jól játszottak. Meglepően jó volt Nagy Pál. A színház félig üres maradt.

Péntek, december 17.

Izrael. Üres ház mellett, kedvetlenül ment a darab. Az előadásba csak Niczkyné adott valamelyes életet. Remete nekünk az első előadáson jobban tetszett.

Szombat, december 18.

A botrány. Maurice de Ferioul egy kis francia délvidéki város nagyiparos és polgármestere (Gál Gyula) feleségével (Hevesi Mariska) hosszú éveken át a legboldogabb családi életet éltek Grasse-ban. Az asszony szereti férjét és gyermekeit, különösebb szenvedélyek és szenzációk lelkében nem élnek. Egyszerre Luchonban találkozik egy férfi, Artanezzo, aki egy pár óra alatt az asszonyt meghódítja, szeretőjévé teszi. Mikor a darab kezdődik, az asszony már 8 nap óta szeretője Artanezzonak. Artanezzo, ki közönséges kalandor, szerelmével az asszonyt üldözi és tőle elkéri gyűrűjét. Ekkor látja meg az asszony kicsoda az, akinek kedvéért elbukott, megundorodik szeretőjétől, megundorodik önmagától és kéri férjét, hogy idő előtt menjenek haza.

Hazamennek, de Artanezzo az asszonyt nem hagyja nyugton, folyton levelet küld neki és egyszerre megjelenik Grasseban. Üzleti ügyet színlel, de Ferioulné ezt nem tudja és azt hiszi, hogy el akar mondani mindent férjének, hogy ezzel is zsaroljon. Kétségbeesésében a rendőrséghez fordul aziránt, hogy akadályozza meg a zsarolást. De ez egyszer csalódott Ferioulné, mert Artanezzo, ki az ő nevében vett fel kölcsönöket, most nemesen viselkedik, visszaadja leveleit és az asszony, ki előbb utálattal fordult el tőle, most sajnálja, megmenteni szeretné a kalandort. Megidézik Párisba a tárgyalásra, egy hazug ürügy alatt elmegy; férje mindent megtud Parisot-tól, a család ügyvédjétől, becső-

díti az egész háznépet, ki akarja taszítani az asszonyt, majd mikor meglátja, kifogást mond, kiküldi az embereket. Az asszony Párisból megjön, azt hiszi, hogy nem tud férje semmit, de meglátja rajta, hogy mindent tud, kéri, hogy ölje meg. A férj a botrányt kerülendő kijelenti, hogy együtt maradnak, beszél a megboesításról, az asszony a beszéd közben elalszik. A férj pillanatnyilag felhevül, de látva a fáradtságtól kimerült asszonyt, megengesztelődik és belépő gyermekeit csendre inti.

Ez a darab Ennek előadása Gál Gyulával revelatio volt. Mi nem akarjuk Gál Gyulát felfedezni, mi nem akarjuk magunkat ezzel neveltségessé tenni. Csak azt mondjuk: emberek, nézzétek meg ezt a művészt. Emberek, aki úgy játszik, aki érzelmein így tud uralkodni, aki a felindult lelkiállapotot így tudja jellemezni, aki szavával és mozdulatával, arcizmainak játékával így tud uralkodni a közönségen, akinek belépéséből látni lehet hangulatát, aki a dühöngő férjet és az asszony látására esillapuló férfit úgy érzékelteti, az már több a művésznél, az már alkotó. Gál Gyula megalkotta Ferioul, ő nem játszotta a szerepet, ő volt maga Ferioul. Visszafojtott lélekzettel vártuk, lestük játékát, feleltük, hogy színházban vagyunk, az életet adta. Az igazi művész a semmiségekben tűnik ki. Nagy érzelmeket adni drámai szenvedéllyel, szép dolog, de kis dolgokban, az egyszerű beszélgetésben, a szivar meggyújtásában, a nézésben és ülésben, a bot forgatásában, az egyszerű társalgási hangnemben játszani élethűen, tökéletesen: ez az igazi művészet és ez Gál Gyula művésze. Nincs mozdulata, mely felesleges, nincs hangjának egyetlen modulációja, mely nem oda való, végesvégiig, az első perctől az utolsóig, az első szavától a végjelenetig igaz volt, ember volt.

Méltó partnere volt Hevesi Mariska. A megbollott, megszegyenült asszonyt, ki urát szereti, de a kalandor elszédít, a rettegő feleséget és anyát, a bűnhődő, felháborodott, majd sajnálkozó asszonyt, a rémülten elutazó, tévovázó, a visszatérő testileg-lelkileg megtört feleséget, a kétségbeesést, a teljes lemondást és fáradtságot jobban, szebben és igazabban adni, vajmi nehéz. Ahogy ő az első felvonásban megismeri Artanezzot és megretten önmagától, ahogy később a gyűlöletéből a sajnálkozás kiesillan és Artanezzonak kezét nyújt, ahogy férje haragjától megrettenve ott áll és megkönnyebbül, midőn férje egy kicsinyes ürügyet mond haragja okának, ahogy a kétségbeesést és fáradtságot játszotta: az igazi művészet. Maszkja, toiletteje, játéka: tökéletes. Nem kételkedünk, ahogy ő ma elragadtatott minket, ahogy ma a mi nehezen hevülő közönségünk ajkáról a esodolat és bámolat moraja elhangzott, úgy fogja ő elragadtatni nagyobb városok és az ország közönségét is. Annál inkább érdemel alakítása figyelmet, mert a szerepet lehetetlenül nehéz megjátszani és érthetővé tenni.

Neki és Gál Gyulának sokat, nagyon sokat köszönünk. Az előadás többi része is jó volt. Tihanyi (Parisot) különösen jól játszott. Nagy jelenésében Gál Gyulával helyét különösen megállta. Gözon (Artanezzo) gyöngye volt, ily környezetben tűnik ki leginkább kvalitásainak esekély volta. Niezkyné (id. Ferioulne) nagyon jó volt. Fiával való jelenetében ismételve megrikatott.

A közönség a színházból egy oly előadás emlékével ment el, mely feledhetetlen marad hosszú időkre. Az előadókat karpótolja

bizonyos ellenszenves irányzatokkal szemben az a tudat, hogy az a társulat, melybeu Gál Gyula nem nyomja agyon a többi szereplőket, hanem, mely méltó környezete a nagy művészek, mely akkor, mikor szinte predestinálva volna arra, hogy játékát ne vegyük észre, kiválót produkál, ez a társulat művészi nivón áll. Lehet, hogy vannak egyesek, kik kevésbé tetszenek, de azért egy egész társulatot bántani, kiméletlenség.

Vasárnap, december 19.

Becstelének. Mióta Zacconi az olasz verista irodalomnak ezt az idegrázó alkotását elhozta közénk, azóta a Becstelének egyik ünnepi darabja lett a nagy művészeknek Európaszerte. És méltán. Mert az indulatok változása a kicsapongó vidámságból a komor kétségbeesésbe való átmenet talán egy darabban sem oly hirtelen, mint a fényűzés áldozatainak ezen tragédiájában. Mert Carlo Moretti a fényűzés, a polgári jómód áldozata, melyet fizetéséből megszerezni nem bír, hanem melyért felesége Elisa eladja becsületét, majd mikor a csábító meghal és Carlo rájön kuforrására a jólétnek, eladja ő a saját becsületét, hogy rá ne jöjjenek felesége becsstelenségére.

Gál Gyula Carlo szerepében tökéletes volt. Lehet, hogy a mi hidegebb vérünk nem tudja értékelni az olasz temperamentum tulcsapongását, mely egyik pillanatban sir, a másikban nevet és énekel, de ezekben a temperamentumbeli túlzásokban erő és igazság volt. Mi Carlóval a siró férfivel nem rokonszenvezünk, de elhisszük Gál Gyulának, hogy ilyen a délolasz temperamentum.

Mi talán nem sírnánk becsstelenségünk felett, de ha Gál Gyula sir, akkor szívesen sírunk vele. Belépése gyermekével a hátán, éneke és Elisa sürgetése, élénksége, arcának és szemének játéka, mikor neki Teresa a szobalány megmondja, hogy azelőtt nagyobb bőség volt, idegessége, mely munkája közben gyötri, midőn fel-felugrik, a levelet nézni akarja, — ebben van az igazi művészet, ez tudja lekötöni a figyelmet órákra.

Hevesi Mariska (Elisa) ma is kiválóan bizonyult. Ahogy ő már az elején ott ül a szép környezetben elegáns ruhában, bánatosan, ahogy Sigismondinak rendez-vous-ját fogadja, ahogy megretten, mikor férje neki Sigismond feljegyzéséről beszél, ahogy apjával bánik, akit kötelességszerűen meglűr, de nem szereti, ez mind kiválóan jó, igaz volt.

Hevesi Guszt Teresának, a nyelves szobalánynak kisebb, de hálás szerepében különösen játszott. Valaki megjegyezte, úgy látszik Zomborban tanulmányozta a cselédkérdést.

A közönség hálás szívvel és tapsviharral köszönte meg az előadónak a ritka műélvezetet. S.

Művészet — Irodalom.

Dörmögő Dömötör úgy látszik, csakugyan meg fogja nyerni a berlin-budapesti automobilverseny ötvenezer koronás díját. Most megint közelebb jutott hozzá — a „Jó Pajtás”, Sebök Zsigmond és Beredek Elek gyermeklapja legújabb, december 19 iki számában jelenti. Megszabadította kitünő utitársát a zordon Pecsényánszky rendörkapitány börtönéből (és még milyen kalandos módon!), sőt egy veszedelmes versenytársától is alighanem megszabadul. Most már feszült figyelemmel olvassa a nevezetes verseny leírását hétről-hétre minden gyermek, mert nem-

sokára már el fog dőlni, ki lesz az ötvenezer korona. Van ezenkívül még a „Jó Pajtás” legújabb számában szép vers Endrődi Sándortól és Lampérth Gézától, mulatságos elbeszélés Rákosi Viktortól, sportcikk a sulydobásról Mudin Imre sulydobóbajnoktól, séta Budapesten, tréfás képsorozat, regényfolytatás Benedek Elektől, szerkesztői üzenetek, rejtvények stb. Nagy öröm lesz a gyermekeknek a „Jó Pajtás” kettős karácsonyi ajándéka: a diszes és gazdag tartalmu almanach és a csinos kis tárcanaptár, melyet a szokatlanul bő tartalmu és szép kiállítású karácsonyi számmal egyidejűleg kap meg minden előfizető, de megkapják az újévkor belépő új előfizetők is. A „Jó Pajtás” a Franklin-Társulat kiadásában jelen meg; előfizetési ára negyedévre 2 korona 50 fillér, félévre 5 korona; egész évre 10 korona. Mutatványszámokat ingyen küld a kiadóhivatal (Budapest, IV., Egyetem-utca 4.)

„Az állatvilág” című állattani, vadászati és halászati folyóirat legújabb füzeté mint eddig is gyönyörű kiállításban és gazdagon illusztrálva jelent meg. A füzet tartalmából felemlíthetjük Báró Babareczyné Jóna Jolán tárcáját, melyben „Idegen vizeken” cím alatt egyik paraguayi vadászkirándulását írja le. Dr. Bolkay István „Képek a newyorki természetrajzi muzeumból” címen ismerteti a világ első muzeuma gyűjteményének néhány kiváló csoportját, végül Sárosi Várady Ferenc „Állatok a fogságban” című cikkében idegenföldi állataink életéből ír le egyet-mást. A szép kiállítású folyóiratot mindenkinek figyelmébe ajánlhatjuk, mutatványszámot pedig szívesen küld „Az Állatvilág” kiadóhivatala (Budapest, VII., Damjanich-utca 36.)

Szerkesztői üzenet.

Sch. L. J. Besoroztuk mind a hármat.

HIRDETÉSEK.

Gergurov Dániel és Fia

∴ vas-, szén- és festékkereskedése ∴
ZOMBOR, Kossuth Lajos-utca 10.
Alapított 1824. — Telefonszám 93.

Szállítunk kis és nagymennyiségben különféle szeneket, u. m.:

porosz dió, porosz (kocka) brikket, coax és boszniai KŐSZENEKET;

6-4

azután mindenféle hazai és külföldi bányából különféle célokra használható szeneket. Szénosztályunk különlegessége a porosz brikket szén, cserépkályhákban és takaréktűzhelyekben kitünően használható, **sokkal olcsóbb mint a fa.**

Egy darab brikket ∴ ∴ 6 óra hosszúig ég.

Állandóan raktáron! Olcsó árak!

A megrendelt szeneket lepecsételt zsákokban haza szállítjuk!
A megrendelt szeneket lepecsételt zsákokban haza szállítjuk!

Óra Ékszer és Aranyáru!

Karácsonyi és ujévi ajándékok nagy

::: választékban!! :::

ÜZLETÁTHELYEZÉS.

Óra-, ékszerjavítások és átalakítások

a legolcsóbb árban eszközöltetnek!!

Óra-, ékszer- és aranyáru üzletemet ZOMBORBAN, a Fő-utcán ugyanazon oldalon lévő volt FREY IMRE ur üzletébe helyeztem át, hol raktáron tartok a mai kor igényeinek megfelelő

ÉKSZER-, ÓRA- és ARANYÁRÚT, valamint VALÓDI EZÜST és CHINAEZÜST
... **DÍSZTÁRGYAKAT és EVŐESZKÖZÖKET** dús választékban. ...

Pontos, szolid kiszolgálásomról előre is biztosítom a n. é. közönséget s nagybecsű pártfogását kérve, vagyok 10-7

Befűs gyűrűk minden újra alkalmas darabja 2 korona,

!! 1 korona és 40 fillérért kaphatók. !!

Egyes cikkeket beszerzési áron adok el.

kiváló tisztelettel

Keszler Dezső,

órás és ékszerész,

Zomborban, a Fő-utcán.

Karácsonyi és ujévi ajándékok igen olcsó árban.

HIRDETÉSEK

FELVÉTEKNEK

LAPUNK KIADÓHIVATALÁBAN.

13603/tk. 1909. szám.

Hirdetmény.

A zombori kir. törvényszék mint telekkönyvi hatóság részéről közzététetik: miszerint a szabadka—gombos—palánkai helyi-érdekű vasut számára az alább megnevezett határban kisajátított területekről elkészített összeírás, térkép és egyedi kimutatás hitelesítésére a helyszínére a következő határnapok tüzetnek ki, ugymint: Ószivác községre nézve **1910. évi január hó 14-én délelőtti 10 óra Csorvénka vasuti állomásra.**

Az érdekeltek felhívatnak, miszerint netaláni észrevételeik a fennebbi határnapon a bizottság előtt előterjesszék, különben a kisajátítás és a felvett térfogat, úgy a feljegyzett szolgálomak s jogosultságok iránti kifogásaik többé tekintetbe nem jöhetnek.

Együttal felhívatnak mindazok, akik a fennebbi határban a fentnevezett vasut számára kisajátított területekért járó és az egyedi kimutatásban kitett kártalanítási összeg mennyiségére nézve ellenvetéseket tenni akarnak, vagy ezen összegre bármi cím alatt igényt tartanak, ezeket **1910. évi február hó 1-ső napjáig** ezen telekkönyvi hatóságnál annál bizonyosabban bejelentsék, minthogy a később jelentkezők észrevételeire s igényeire semmi tekintet nem lévén, a kisajátítási és kártalanítási összeg annak és azon mennyiségben fog kiadatni, akinek nevére és amely összeggel az az egyedi kimutatásban ki van téve, a bekebelezett vagy felülkebelezett tételek pedig ezentul a kisajátított területről hivatalból le fognak töröltetni.

Az összeírás, térkép és egyedi kimutatás a telekhivatalban betekinthező.

Zombor, 1909. évi december hó 17-én.

R a d á n y,

kir. tszéki bíró.

3-1

=BARANYAI=

Ó-BOR

1 literes palackokban 76 fillérért

287-3-1 k a p h a t ó: 2-1

METZ JÓZSEF

fűszerkereskedésében, Galamb-utca.

Üveg 8 fillérért visszavéttetik.

60 fillért

akár bélyegben is,
ha küld az alanti
cimre, megkapja

Tábori Róbertnének

Egy igazi anya

:szellemi hagyatéka:

című kis művét.

LENGYEL ÖDÖN

Bpest, VI., Andrassy-ut 27.

97. sz.

II/1909.

Kihirdetés.

Kihirdetem, hogy a következő két házasság egymással házasságot szándékozik kötni, u. m.:

	V o t e g é n y	M e n y a s s z o n y
Családi és utóneve és esetleg egyéb közlelőbbi megjelölése	Sztankov Pal	Kláty Katalin
Családi állapota	özvegy	hajadon
Állása (foglalkozása)	többszemélyes	varrónő
Vallása	görög keleti	görög keleti
Eletkora és születési helye	1878 nov. 25. Bukovei	1884 ápril 6. Karlovica
Lakhelye	Bukovei	Bácsföldvár
Szüleinek családi és utóneve	Sztankov Sebők Velykovics Mária	Kláty Mária

Felhívom mindazokat, akiknek a nevezett házasságokra vonatkozó valamely törvényes akadályról vagy a szabad beleegyezést kizáró körülményről tudomásuk van, hogy ezt nálam közvetlenül vagy a kihirdetési helyi községi előjárósága (illetőleg anyakönyvvezetője) útján jelentsek be. Ezt a kihirdetést a következő helyeken kell teljesíteni, u. m.: Bácsföldváron és Bukovein.

Kelt Bácsföldváron, 1909. évi december hó 16-án.

Lovasz Istvan,
anyakönyvvezető

SZIVES TUDOMÁSUL!

Gyártmányaink, a világhírű eredeti „Ottó“-motorok szélesebb körben való megismertetése és terjesztése céljából

Ujvidéken, Temerini-utca I. szám alatt

FIÓKTELEPET

létesítettünk, mely ugy saját gyártmányu eredeti „Ottó“-motorainkat, szivógázra, benzinre, valamint magasnyomású négyütemű nyersolajmotorokat és benzinlokomobilokat fog szállítani.

Hogy vevőinket teljesen és tökéletesen kielégithessük, ügykörünkbe felvettük minden a technikai szakba vágó áru szállítását s azon leszünk, hogy régi jó hírnevünket kifogástalan szállításainkkal továbbra is fentartsuk.

S z á l l í t u n k :

Eredeti „Ottó“ világítógáz-, benzin- és szivógázmotorokat.
Nyersolajmotorokat négyütemű magasnyomású, tehát gyújtás nélkül.

Famegmunkáló gépeket asztalosok számára, mint **különlegesség hordódongó** gyártásra szükséges gépeket, valamint **kerékküllő** készítésére szükséges gépeket.

Benzinlokomobilokat

eredeti „Ottó“, cséplők hajtására.

Világítókoszkat mozgószínházak számára.

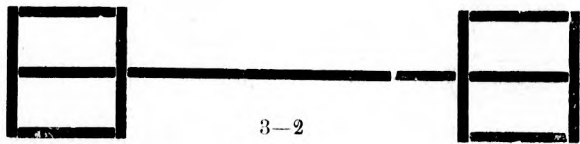
Szivattyúkat.

Szijákat.

Kenőolajakat motorok, gőzgépek és transzmissiók számára stb. stb.

Nagybecsű pártfogását kéri

kiváló tisztelettel

LANGEN és WOLF

motorgyár

UJVIDÉKI FIÓKTELEPE

Temerini-utca I. szám.

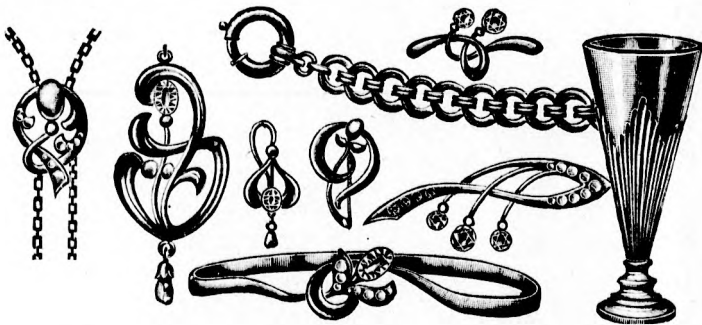
Magyar királyi Államvasúti pályaorás.

karácsonyi

AJÁNDÉKUNKAT:

órákat, arany, ezüst, briliáns ékszereket és chinaezüst disztárgyakat helyben csak:

Ékszer átalakítás és órajavítások azonnal eszközöltenek!

Stebler Antal,

— órás és ékszerésznél —

LEGOLCSÓBBAN VÁSÁROLJUK.

Arany betűs gyűrű darabja	2 kor.
Ezüst betűs gyűrű arannyal bevonva	50 fillér.
Ezüst betűs gyűrű darabja	30 fillér.
Ezüst keresztis gyűrű darabja	50 fillér.

Bittermann Nándor és Fia könyv- és könyomdájából Zomborban.

Törv. engedélyezett zálogházi becslés.